

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการจัดการเรียนร่วม
ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน*

THE RELATIONSHIP BETWEEN THE PARTICIPATORY MANAGEMENT AND
INCLUSIVE EDUCATION MANAGEMENT OF LEADING INCLUSIVE SCHOOLS
UNDER MAE HONG SON PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE

พัชราภรณ์ ไฉยยอง, ประพันธ์ ธรรมไชย, ธนัต บุญชัย

Patcharaporn Jaiyayong, Prapan Thamachai, Thanat Boonchai

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

Chiang Mai Rajabhat University

Corresponding Author E-mail: jaiyayong.patcharaporn@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1. ศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วม 2. ศึกษาการจัดการเรียนร่วม 3. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ ครูที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาพิเศษ และคณะกรรมการจัดการเรียนร่วม จำนวนทั้งสิ้น 136 ใช้วิธีคัดเลือกโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครื่อจซี่ และมอร์แกน และสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 1 ชนิด คือแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2. การจัดการเรียนร่วมโดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก 3. ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนโดยรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: การบริหารแบบมีส่วนร่วม; การจัดการเรียนร่วม; โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม

Abstract

This article aimed: 1. To study the state of participatory management 2. To study the state of inclusive education management 3. To study the relationship between participatory management and inclusive education management of leading inclusive schools under Mae Hong Son primary education service area office. The samples were school administrators, heads of the academic department, special education teachers, and inclusive education committees, totaling 136 persons. They were selected by determining the sample size from the Kreacy and Morgan sample size table and using Stratified Random Sampling for a given population proportion in each group. The instrument for collecting data was a questionnaire. Analyzed data by Descriptive statistics and Content Analysis.

The research results were found as follows; 1. the state of participatory management as a whole and all aspects was at a high level. 2. the state of inclusive education management as a whole and all aspects was at a high level. 3. the relationship between participatory management and inclusive education management of leading inclusive schools under Mae Hong Son primary education service area office as a whole and all aspects was positively significant correlate at .01 level.

Keywords: Participatory Management; Inclusive Education; Leading Inclusive Schools

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนามนุษย์ ซึ่งหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษา คือ การสนองตอบความต้องการของผู้เรียนและชุมชน ตลอดจนการให้โอกาสทางการศึกษาอย่างเป็นธรรมกับบุคคลทุกกลุ่ม รวมถึงบุคคลที่มีความต้องการพิเศษควรได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมและเหมาะสมด้วยเช่นกัน (สุทธิ สุวรรณจันทร์, 2559) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้ดำเนินการจัดทำโครงการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับเด็กทั่วไป ซึ่งโรงเรียนสามารถปรับเปลี่ยนกลไกการบริหารตามบริบทของแต่ละโรงเรียนได้ โดยมีความร่วมมือจากเครือข่ายทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557) ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และในมาตรา 37(1) ที่กำหนดให้โรงเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนัก

บริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเขตพื้นที่การศึกษาใดที่มีความพร้อมให้สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษให้การสนับสนุนเขตพื้นที่การศึกษานั้นจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับเด็กและเยาวชนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน และศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอนจึงได้ร่วมดำเนินงานโครงการโรงเรียนจัดการเรียนร่วมให้เป็นไปตามนโยบายของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการที่กำหนด แต่จากการนิเทศติดตามและประเมินผลการขับเคลื่อนจุดเน้นพัฒนาผู้เรียนและส่งเสริมสร้างความเข้มแข็งให้โรงเรียนที่จัดการเรียนร่วมในปีการศึกษา 2564 พบว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการเรียนร่วมไม่ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการส่งเสริมและการจัดการเรียนการสอนแก่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเท่าที่ควร ครูและบุคลากรบางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) แผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) และยังขาดการร่วมมือกันในการพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน (ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน, 2564) ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารสถานศึกษาในโรงเรียนจัดการเรียนร่วม และส่งผลให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมไม่ได้รับการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

จากข้อมูลเบื้องต้น จะเห็นได้ว่าโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนร่วมจำเป็นต้องมีการบริหารงานที่เป็นระบบ เพื่อให้การดำเนินงานจัดการเรียนร่วมมีประสิทธิภาพ โดยผู้บริหารโรงเรียนควรศึกษานโยบายเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วม รวมทั้งควรกำหนดโครงการจัดการเรียนร่วมไว้ในแผนปฏิบัติการของโรงเรียน ต้องเป็นผู้นำในการสร้างบรรยากาศของการยอมรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมในโรงเรียน (สุนิสา สกุลเกื้อกุลม และคณะ, 2563) และที่สำคัญผู้บริหารต้องอาศัยกระบวนการบริหารที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ซึ่งการบริหารแบบมีส่วนร่วมจะช่วยให้ทราบถึงความต้องการของแต่ละฝ่าย ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากร ลดความขัดแย้ง สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน และส่งผลให้บรรลุตามเป้าหมายการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียน (สิทธิชัย อุตทาสา, 2562)

บทความวิจัยนี้นำเสนอความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาการจัดการเรียนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน

2. เพื่อศึกษาการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

2. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 51 คน หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ จำนวน 37 คน ครูที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาพิเศษ จำนวน 48 คน คณะกรรมการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน ปีการศึกษา 2565 จำนวน 74 คน รวมทั้งสิ้น 210 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ ครูที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาพิเศษ คณะกรรมการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน ปีการศึกษา 2565 จำนวนทั้งสิ้น 136 คน การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเคริจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) และสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละกลุ่ม

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert, 1967)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert, 1967)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ และส่งแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และบางส่วนผู้วิจัยจะส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์พร้อมแนบซองเปล่าติดดวงตราไปรษณียากร เพื่อส่งคืนผู้วิจัย

การทดสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหา (Content Validity) โดยนำร่างแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญด้านสถิติหรือคณิตศาสตร์ และด้านการจัดการเรียนร่วมหรือการศึกษาพิเศษ จำนวน 5 ท่านตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหา (Content Validity) ผลปรากฏว่าข้อคำถามของแบบสอบถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80-1.00 จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อทดสอบหาความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (Cronbach, 1990) ผลปรากฏว่าค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นแบบสอบถามการบริหารแบบมีส่วนร่วมเท่ากับ 0.99 และค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นแบบสอบถามการจัดการเรียนร่วมเท่ากับ 0.96

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม และการจัดการเรียนร่วมใช้การหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผลค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ของเบสต์ (Best, 1982)

5.2 ผู้วิจัยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product-moment Correlation Coefficient) แปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) และนำเสนอข้อมูลโดยใช้ตารางประกอบการพรรณนา

ผลการวิจัย

1. การศึกษาข้อมูลสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน ใช้การหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผลค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ของ Best (1982) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน โดยรวม

ด้านที่	การบริหารแบบมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1	การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.46	0.64	มาก
2	การมีส่วนร่วมในการวางแผน	4.41	0.63	มาก
3	การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	4.44	0.64	มาก

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน โดยรวม (ต่อ)

ด้านที่	การบริหารแบบมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
4	การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	4.45	0.62	มาก
5	การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	4.47	0.64	มาก
รวมเฉลี่ย		4.45	0.59	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.45$, S.D.=0.59) เมื่อพิจารณารายด้านตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสองลำดับแรกพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมมากที่สุด ($\bar{X}=4.47$, S.D.= 0.64) รองลงมา คือด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X}=4.46$, S.D.=0.64) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด คือด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ($\bar{X}=4.41$, S.D.= 0.63)

2. ผลการศึกษาข้อมูลการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนใช้การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และแปลผลค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ของเบสท์ (Best, 1982) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน โดยรวม

ด้านที่	การจัดการเรียนร่วม	ระดับการปฏิบัติ		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1	นักเรียน	4.20	0.60	มาก
2	สภาพแวดล้อม	4.09	0.68	มาก
3	กิจกรรมการเรียนการสอน	4.20	0.62	มาก
4	เครื่องมือ	4.14	0.65	มาก
รวมเฉลี่ย		4.16	0.58	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า การจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.16$, S.D.=0.58) เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน หากพิจารณาค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยพบว่า ด้านนักเรียน ($\bar{X}=4.20$, S.D.=0.60) และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X}=4.20$, S.D.=0.62) มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านเครื่องมือ ($\bar{X}=4.14$, S.D.=0.65) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ ด้านสภาพแวดล้อม ($\bar{X}=4.09$, S.D.=0.68)

3. ผลการศึกษาคความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียน
แกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน โดยรวม

การบริหารแบบมีส่วนร่วม การจัดการเรียนร่วม	การจัดการเรียนร่วม				
	นักเรียน (Y ₁)	สภาพแวดล้อม (Y ₂)	กิจกรรมการเรียน การสอน (Y ₃)	เครื่องมือ (Y ₄)	การจัดการ เรียนร่วม (Y _{tot})
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (X ₁)	0.57	0.45	0.47	0.47	0.53
การมีส่วนร่วมในการวางแผน (X ₂)	0.49	0.43	0.45	0.42	0.49
การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (X ₃)	0.48	0.37	0.43	0.44	0.47
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (X ₄)	0.56	0.45	0.47	0.46	0.53
การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (X ₅)	0.55	0.50	0.54	0.45	0.55
การบริหารแบบมีส่วนร่วม (X _{tot})	0.57	0.47	0.51	0.48	0.55

จากตารางที่ 3 พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม (X_{tot}) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการจัดการเรียนร่วม (Y_{tot}) ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (r=0.55) และเมื่อพิจารณาการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นรายด้านทั้ง 5 ด้านกับการจัดการเรียนร่วมทั้ง 4 ด้าน พบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีความสัมพันธ์กับด้านนักเรียนมากที่สุด ส่วนด้านที่มีความสัมพันธ์น้อยที่สุด คือการมีส่วนร่วมในการดำเนินการกับด้านสภาพแวดล้อม

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนพบว่าโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารให้ความสำคัญกับการสนับสนุน อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของครู และบุคลากรในสถานศึกษา ซึ่งส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน นอกจากนี้ยังสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้วยการยกย่อง ชมเชย ทำให้บุคลากรรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งในความสำเร็จของโรงเรียน จากการปฏิบัติงานสอดคล้องกับผลงานวิจัยของอุทัยรัตน์ ปัญญาสิม และดวงใจ ชนะสิทธิ์ (2560) พบว่า การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ รองลงมาคือการมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตามลำดับ

ผลการศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่มีค่าน้อยที่สุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน น่าจะเป็นผลมาจากผู้บริหารส่วนใหญ่เปิดโอกาสให้บุคลากรหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย แนวทางการบริหารงาน รวมถึงการวางแผนปฏิบัติงานต่าง ๆ ของโรงเรียน แต่ยังไม่ครอบคลุมการวางแผนในการบริหารงานทุกด้าน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของนรากร งามสมัย และธีระวัฒน์ มอนโธสง (2564) พบว่า ระดับความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดกิจกรรมนักเรียนโดยภาพรวมมีระดับความต้องการมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีค่าสูงที่สุดคือด้านการร่วมรับประโยชน์ รองลงมาคือ ด้านการร่วมดำเนินงาน ด้านการร่วมติดตามและประเมินผล และด้านการร่วมวางแผนตามลำดับ

2. ผลการศึกษาการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การจัดการเรียนร่วมที่มีค่าน้อยที่สุดคือด้านนักเรียน และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน อาจจะเป็นผลมาจากโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนมีการจัดนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับนักเรียนปกติในชั้นเรียนอย่างเหมาะสมตามระดับความสามารถ มีการจัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนปกติได้ทำร่วมกัน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับแนวคิดของลาวัณย์ ปักโกทะสง (2557) ที่กล่าวถึงการเรียนร่วมว่าเป็นการจัดให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนในระบบการศึกษาทั่วไปได้เรียนและร่วมกิจกรรมกับเด็กปกติ เพื่อสร้างโอกาสในการเรียนรู้และดำรงชีวิตในสังคมแก่เด็กพิการหรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ สำหรับการจัดการเรียนร่วมที่มีค่าน้อยที่สุดอีกด้านคือด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งนี้ น่าจะมีผลมาจากโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน มีการส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) เพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีการจัดตารางเวลาให้บริการสอนเสริมโดยตรงกับศักยภาพของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสมรักษ์ พรหมมา (2556) ที่ได้กล่าวถึงการเรียนร่วมเป็นการจัดการศึกษาให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียน โดยโรงเรียนได้จัดเตรียมครู อาคาร สถานที่ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ตลอดจนกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล รวมทั้งมีการจัดให้บริการตามความต้องการจำเป็นพิเศษของแต่ละบุคคลด้วย

ผลการศึกษาการจัดการเรียนร่วมที่มีค่าน้อยที่สุด คือสภาพแวดล้อม น่าจะเป็นผลมาจากการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดการเรียนร่วม และการกำหนดบทบาทและหน้าที่ของบุคลากรในโรงเรียนยังขาดความชัดเจน บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษบางส่วนยังขาดความเข้าใจ ขาดการยอมรับ และการให้ความร่วมมือในการพัฒนานักเรียน

ที่มีความต้องการพิเศษ รวมถึงด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพของโรงเรียนทั้งสภาพแวดล้อมภายใน และภายนอกอาคารยังไม่เอื้อต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภทสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา (2562) เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเรียนรวมในประเทศไทยว่า ผู้ปกครองนักเรียนบางคนมีทัศนคติเชิงลบต่อการส่งบุตรหลานเรียนร่วมกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ทำให้ขาดการประสานความร่วมมือระหว่างครูโรงเรียนและผู้ปกครอง

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการจัดการเรียนร่วมโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นรายด้านทั้ง 5 ด้านกับการจัดการเรียนร่วมทั้ง 4 ด้านพบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีความสัมพันธ์กับด้านนักเรียนมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครู และบุคลากรมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลประกอบการตัดสินใจเพื่อใช้วางแผนการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วม และส่งเสริมให้ครู และบุคลากรมีการตัดสินใจในการปฏิบัติงานด้วยตนเองตามขอบข่ายงานที่เหมาะสมในการเตรียมความพร้อมนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษให้สามารถอยู่ร่วมกับนักเรียนปกติได้ การเตรียมความพร้อมสำหรับนักเรียนปกติให้มีความรู้ ความเข้าใจ ยอมรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ รวมถึงการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนปกติได้ทำร่วมกัน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของอนูวรรตน์ ช่างหล่อ (2561) พบว่าการบริหารจัดการเรียนร่วมด้านนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะโรงเรียนและครูผู้สอนดำเนินการจัดการเรียนร่วมให้เป็นไปตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่ส่งเสริมให้มีการเตรียมความพร้อม เพื่อให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนปกติสามารถเรียนร่วมกันได้ รวมทั้งช่วยเหลือสนับสนุนให้การจัดการเรียนร่วมให้มีประสิทธิภาพและทำกิจกรรมร่วมกันมากที่สุด

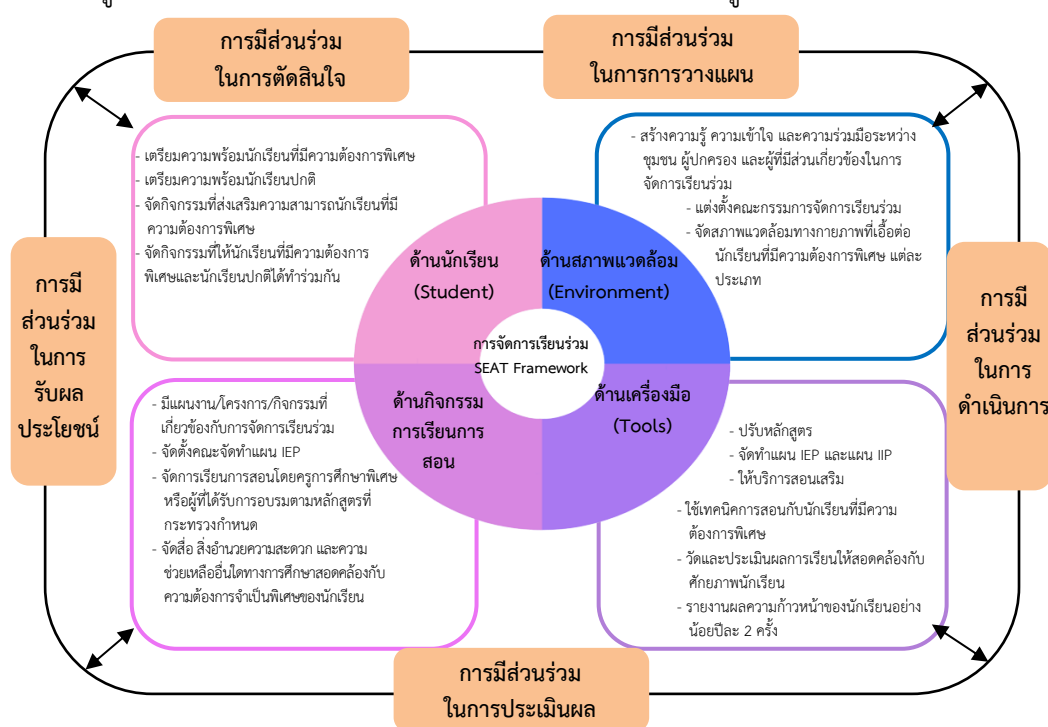
ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการจัดการเรียนร่วมด้านที่มีความสัมพันธ์น้อยที่สุด คือการมีส่วนร่วมในการดำเนินการกับด้านสภาพแวดล้อม ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมส่วนใหญ่ยังไม่ได้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการเรียนร่วมเท่าที่ควร ทั้งการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดการเรียนร่วมการสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษให้แก่ผู้ปกครองและชุมชนอย่างต่อเนื่อง รวมถึงไม่ได้เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพของโรงเรียนให้เอื้อต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภทเท่าที่ควร

สอดคล้องกับผลงานวิจัยของชมพูนุช สมจันทร์ (2557) พบว่าการจัดการเรียนร่วมด้านสภาพแวดล้อม ผู้ปกครอง ครู รวมถึงบุคลากรสนับสนุนทางการศึกษาในโรงเรียนยังขาดความรู้ความเข้าใจไม่สามารถช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างถูกวิธี แต่หลังจากทำการประชุมวางแผนงานร่วมกันของบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนร่วม พบว่าผู้บริหารมีความตระหนัก และส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ บุคลากรที่เกี่ยวข้องการจัดการเรียนร่วมมีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมากขึ้น

องค์ความรู้จากการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ผลการวิจัยข้างต้นเป็นองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 สรุปได้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์กับการจัดการเรียนร่วม แสดงให้เห็นว่าหากผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานโดยใช้กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม จะช่วยส่งเสริมให้การดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนมีประสิทธิภาพตามไปด้วย ดังนั้น หากผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนร่วม ทั้งด้านนักเรียน

ด้านสภาพแวดล้อม ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านเครื่องมือจะช่วยให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้รับการจัดการศึกษาที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อร่วมกันกำหนดแผนงาน นโยบายให้ครอบคลุมการบริหารงานในทุกด้าน พร้อมทั้งส่งเสริมให้มีการประชาสัมพันธ์สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมแก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อให้เกิดการยอมรับ และให้ความร่วมมือในการพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ รวมถึงส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้เอื้อต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภท

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

ผู้บริหารควรส่งเสริมให้มีการประชาสัมพันธ์สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมแก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อให้เกิดการยอมรับ และให้ความร่วมมือในการพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ รวมถึงส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้เอื้อต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภท

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้านสภาพแวดล้อมของโรงเรียนจัดการเรียนร่วม
2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนจัดการเรียนร่วม

เอกสารอ้างอิง

- ชมพูนุช สมจันทร์. (2557). *การจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างชีวิตของโรงเรียนวชิรวิทย์ จังหวัดเชียงใหม่* (การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นรากร งามสมัย และธีระวัฒน์ มอนไธสง. (2564). แนวทางการจัดกิจกรรมนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียนพหุวัฒนธรรม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 7(3), 99 -110.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1* (พิมพ์ครั้งที่5). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- ฤทัยรัตน์ ปัญญาสิม และดวงใจ ชนะสิทธิ์. (2560). การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 9(1), 299 -313.
- ลาวินัย ปักโกทะสัง. (2557). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กพิเศษเรียนร่วมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน. (2564). แบบรายงานผลการดำเนินงาน/โครงการตามแผนปฏิบัติการ ปีการศึกษา 2564 งานส่งเสริมการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม. แม่ฮ่องสอน: ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน.
- สมรักษ์ พรหมมา. (2556). แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ของครูผู้สอนในโรงเรียนจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557). การศึกษาผลการใช้มาตรฐานการเรียนร่วม เพื่อการประกันคุณภาพการจัดการศึกษาเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). การติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาเรียนรวมสำหรับเด็กพิการและเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ. กรุงเทพฯ: สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สิทธิชัย อุตหาสา. (2562). การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สุทธิ สุวรรณจันทร์. (2559). การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สุนิสา สกุกเกื้อกุลม และคณะ. (2563). รูปแบบการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมสำหรับสถานศึกษาในจังหวัดน่าน. *วารสารมหาจุฬานาครธรรมศน์*, 7(8), 366.

- อนุวรรตน์ ช่างหล่อ. (2561). การบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT) ของโรงเรียนจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1 (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา) ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- Best, J. W. (1982). *Research in education* (4th ed.). New Delhi: Peronnel Educational.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5th ed.). New York: Harper Collins Publishers.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Journal of Education and Psychological Measurement*, 30, 607-610.
- Likert, R. (1967). *The method of constructing and attitude scale*. New York: Wiley & Son.

